

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Zawody na rynku pracy w województwie kujawsko-pomorskim

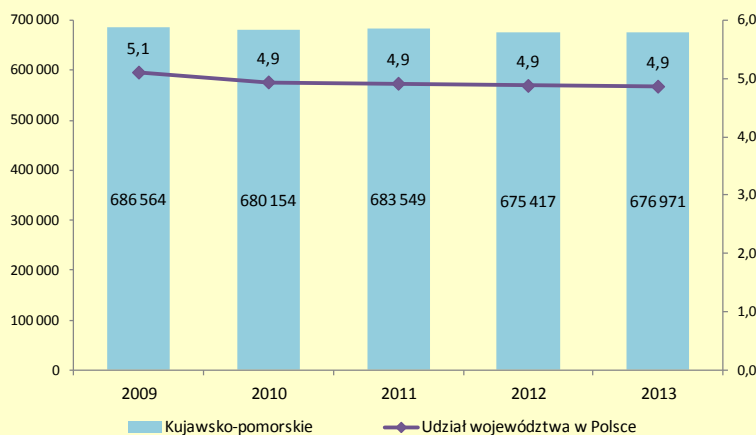
Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu
87-100 Toruń, ul. Szosa Chełmińska 30/32
tel. 56 669 39 00
www.wup.torun.pl
www.podlupa.wup.torun.pl

Toruń 2014

Broszura bezpłatna

RYNEK PRACY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

Wykres 1. Pracujący w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2009–2013

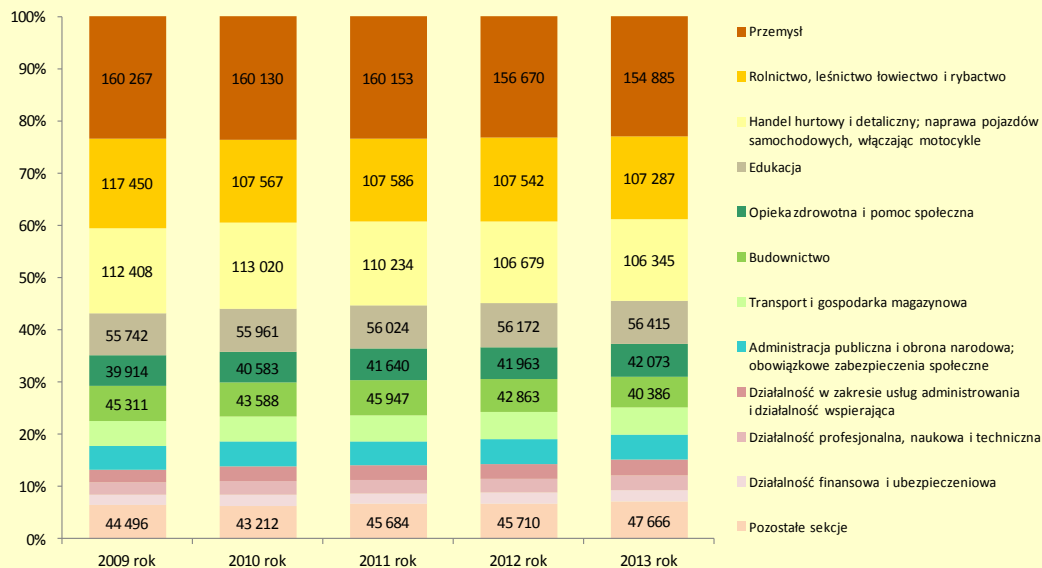
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2013 r. na terenie województwa pracowało 676 971 osób, co stanowiło 4,9% pracujących w Polsce. Najwięcej osób było zatrudnionych w takich sekcjach jak: *przemysł* – 22,9%, *rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* – 15,8%, *handel i naprawy*¹ – 15,7%.

W ciągu 5 lat liczba pracujących nieznacznie się zmniejszyła. Najwięcej miejsc pracy ubyło w *budownictwie* (10,9%) oraz *rolnictwie, leśnictwie*

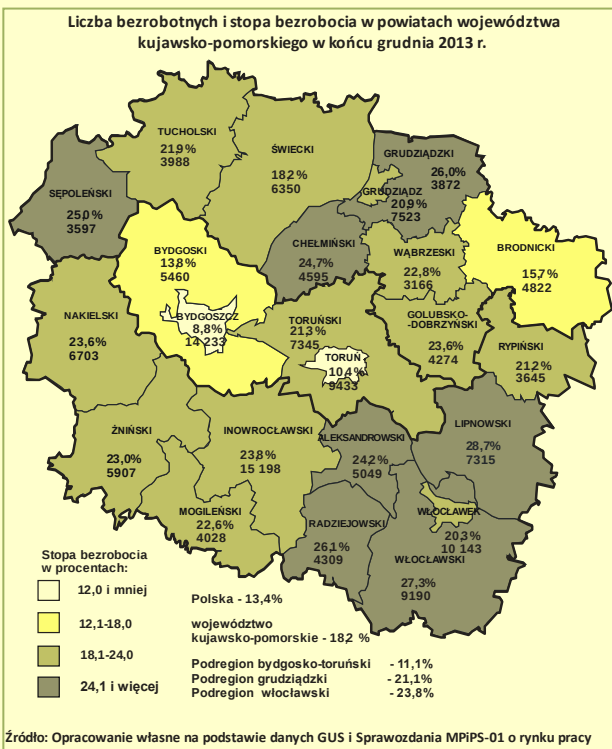
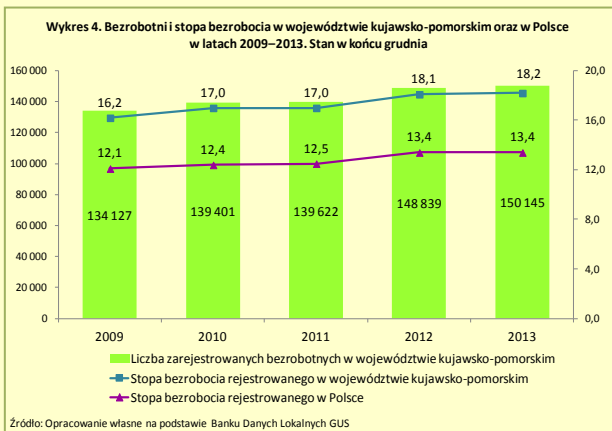
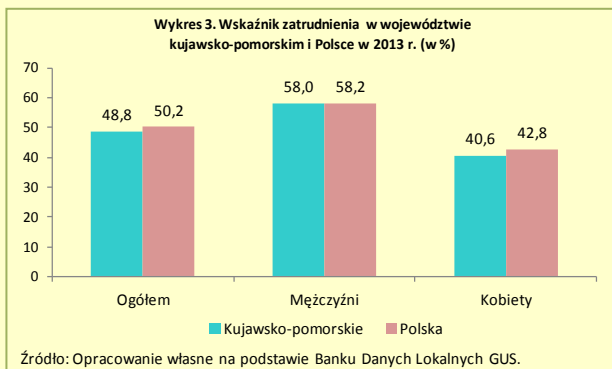
i rybactwie (8,7%). Najwidoczniejszy wzrost liczby pracujących nastąpił w dwóch sekcjach: *działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej* (29,5%), obejmującej m.in. takie rodzaje działalności jak działalność detektywistyczna i ochroniarska oraz działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni, a także w *informacji i komunikacji* (28,6%).

Wykres 2. Struktura pracujących w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2009–2013 według sekcji PKD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

¹ Pełna nazwa sekcji: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego charakteryzują się niższą aktywnością na rynku pracy niż pozostali mieszkańcy kraju. W 2013 r. **wskaźnik zatrudnienia**, liczony jako udział osób pracujących w ogóle ludności w wieku 15 lat i więcej, wynosił dla województwa 48,8% i był o 1,4 pkt. proc. niższy niż w Polsce.² W trudniejszej sytuacji pozostają kobiety, wśród których pracuje 40,6%. W porównaniu z rokiem 2009 wskaźnik zatrudnienia w województwie zmniejszył się o 0,3 pkt. proc. (w kraju spadek o 0,2 pkt. proc.).

Województwo kujawsko-pomorskie **jest regionem o drugiej co do wielkości stopie bezrobocia rejestrowanego**. W końcu grudnia 2013 r. wojewódzka stopa bezrobocia osiągnęła poziom 18,2%, a w ewidencji powiatowych urzędów pracy zarejestrowanych pozostawało 150 145 bezrobotnych. W porównaniu z 2009 r. wojewódzka stopa bezrobocia wzrosła o 2,0 pkt. proc. (w Polsce o 1,3 pkt. proc.).

W grudniu 2013 r. najwyższą stopę bezrobocia w województwie odnotowano dla powiatów *lipnowskiego* (28,7%) i *włocławskiego* (27,3%). W regionie stopa bezrobocia niższa od średniej wojewódzkiej (lub jej równa) utrzymuje się w dwóch miastach na prawach powiatu – *Bydgoszczy* (8,8%) i *Toruniu* (10,4%) oraz w powiatach: *bydgoskim* (13,8%), *brodnickim* (15,7%) i *świeckim* (18,2%).

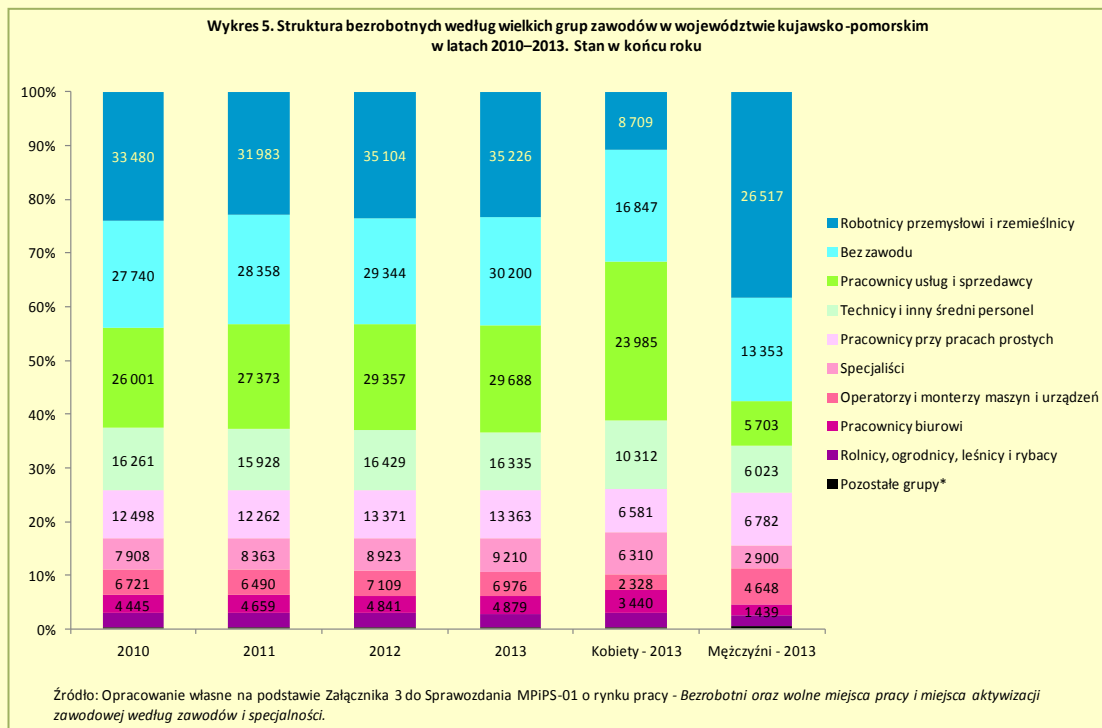
Niepokojącym zjawiskiem w Kujawsko-Pomorskiem jest utrzymujący się niski poziom przedsiębiorczości. W końcu grudnia 2013 r. na terenie województwa działalność gospodarczą prowadziły 191 252 podmioty (nie licząc osób prowadzących indywidualne gospodarstwo rolne). W regionie w 2013 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 914 podmiotów. Było to o 143 podmioty mniej niż średnio w kraju.

² Aktywność ekonomiczna ludności w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2013 r., Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, marzec 2014 r.

BEZROBOTNI WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW

W statystyce rynku pracy bezrobotni *poprzednio pracujący* klasyfikowani są według zawodu wykonywanego w ostatnim miejscu pracy, a osoby *dotychczas niepracujące* zgodnie z zawodem wyuczonym (potwierdzonym świadectwem lub dyplomem kształcenia szkolnego bądź kursowego).

Bezrobotni mający zawód najczęściej legitymowali się profesjami należącymi do następujących grup wielkich: **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, pracownicy usług i sprzedawcy oraz technicy i inny średni personel**.³ Struktura zawodowa bezrobotnych ulega nieznacznym zmianom. Niepokojącym zjawiskiem jest **wysoki udział osób niemających zawodu**⁴, który w końcu 2013 r. wyniósł 20,1%. W odniesieniu do 2005 r. odsetek ten wzrósł o 8,4 pkt. proc.

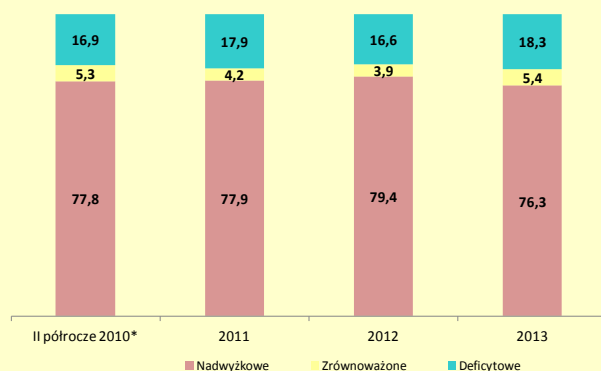
Struktura zawodowa bezrobotnych różni się w zależności od płci. **Kobiety** (na poziomie wielkich grup zawodowych) to przede wszystkim *pracownicy usług i sprzedawcy*. **Mężczyźni** dominują natomiast w grupie *robotników przemysłowych i rzemieślników*. Struktura zawodowa mężczyzn jest bardziej zróżnicowana, nie ma tu jednego dominującego zawodu jak w przypadku kobiet (w końcu 2013 r. co szósta zarejestrowana miała zawód sprzedawcy). Ponadto mężczyźni to, o wiele częściej od kobiet, osoby z zawodami technicznymi – związanymi z naprawą i obsługą maszyn oraz budownictwem.

³ Prezentowane w broszurze informacje dotyczą grup zawodów oraz zawodów i specjalności określonych w *klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy* (www.stat.gov.pl, zakładka *Metainformacje/Klasyfikacje*). Ze względu na zmianę klasyfikacji z dniem 1 lipca 2010 r. prezentowane dane dotyczą lat 2010–2013.

⁴ Poczawszy od 2013 r., osobami bez zawodu są bezrobotni, którzy jednocześnie spełniają dwa warunki – nie mają świadectwa (dyplomu) ukończenia kształcenia szkolnego lub kursowego i nie mają minimum 6-miesięcznej udokumentowanej ciągłości pracy w jednym zawodzie. W latach poprzednich warunek drugi stanowił, że okres ten to minimum 1 rok.

ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE

Wykres 6. Udział (w %) zawodów deficytowych, nadwyżkowych i zrównoważonych w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2010–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Załącznika 3 do Sprawozdania MPIPS-01 o rynku pracy - Bezrobotni oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności.

aktywizacji zawodowej, 76,3% stanowiły zawody nadwyżkowe, 5,4% zawody zrównoważone, a 18,3% zawody deficytowe.

W województwie, podobnie jak w kraju, w powiatowych urzędach pracy co roku rejestruje się więcej osób, niż zgłaszanych jest wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. W wyniku tego przeważająca część zawodów osób bezrobotnych klasyfikowana jest jako zawody nadwyżkowe.⁵ Dodatkowo należy zauważyć, że znaczna część pozyskiwanych przez urzędy pracy miejsc jest subsydiowana (w 2013 r. – 47,8%).⁶

Niedobór wolnych miejsc pracy spowodował, że w 2013 r. z 1923 zawodów, które mieli zarejestrowani bezrobotni lub zgłoszono w nich wolne miejsca pracy i miejsca

W końcu 2013 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, **do najliczniejszych zawodów nadwyżkowych należały** takie zawody jak:

- sprzedawca (14 640 zarejestrowanych, w tym 92,3% to kobiety),
- ślusarz (3896 zarejestrowanych, w tym 5,3% to kobiety),
- technik ekonomista (3302 zarejestrowanych, w tym 87,1% to kobiety),
- kucharz (2756 zarejestrowanych, w tym 81,9% to kobiety),
- murarz (2719 zarejestrowanych, w tym 0,4% to kobiety),
- krawiec (2664 zarejestrowanych, w tym 98,2% to kobiety),
- robotnik budowlany (2645 zarejestrowanych, w tym 1,9% to kobiety).

W grupie osób **z wykształceniem wyższym** najliczniejszymi zawodami były:

- pedagog (787 bezrobotnych, w tym 89,6% to kobiety);
- specjalista administracji publicznej (658 bezrobotnych, w tym 75,5% to kobiety),
- ekonomista (484 bezrobotnych, w tym 69,8% to kobiety).

W trudnej sytuacji pozostawali także bezrobotni bez zawodu, których w końcu 2013 r. w ewidencji powiatowych urzędów pracy było 30 200 (w tym 55,8% to kobiety).

Najbardziej deficytowymi zawodami, w których do powiatowych urzędów pracy zgłaszane były przede wszystkim miejsca pracy niewspierane ze środków publicznych, były profesje związane ze *sprzedażą funduszy emerytalnych i doradztwem finansowym, spawalnictwem, ochroną, opieką nad osobami starszymi oraz pracami prostymi w gastronomii*. W porównaniu z poprzednimi okresami nastąpił znaczny wzrost zapotrzebowania na zawody związane z telefoniczną obsługą klienta.

⁵ Podział na zawody deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe dokonywany jest na podstawie wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) wyrażonego jako stosunek liczby zgłoszonych ofert pracy w badanym okresie i w danym zawodzie do liczby zarejestrowanych bezrobotnych w badanym okresie w danym zawodzie. Zawody deficytowe to takie, dla których wskaźnik przekracza wartość 1,1; zawody zrównoważone to takie, dla których wartość wskaźnika mieści się w przedziale 0,9 do 1,1; natomiast zawody nadwyżkowe to takie, dla których wskaźnik ma wartość poniżej 0,9.

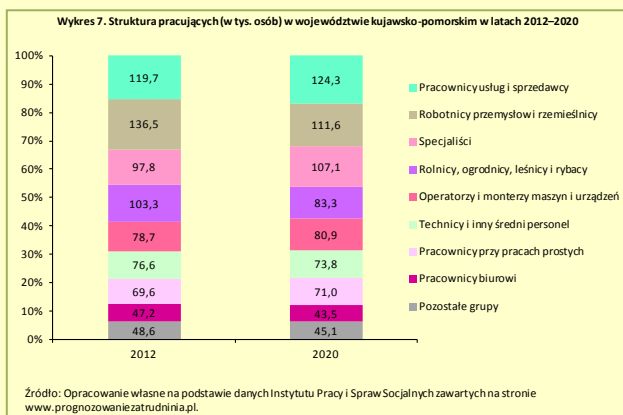
⁶ Miejscami subsydiowanymi są wszystkie miejsca aktywizacji zawodowej, takie jak: staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne oraz miejsca zatrudnienia subsydiowanego (w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla bezrobotnego).

Uzupełnieniem informacji o zawodach deficytowych i nadwyżkowych są dane wynikające z przewidywanych zmian w strukturze pracujących. Zgodnie z przygotowaną przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych⁷ prognozą liczby pracujących na lata 2012–2020 w województwie kujawsko-pomorskim przewidywane jest zmniejszenie liczby pracujących o 37,4 tys. osób – 4,8% (w kraju spadek o 0,3%). Największy spadek liczby pracujących przewidywany był w roku 2013 r., w którym oczekiwano, że liczba pracujących zmniejszy się o 29,2 tys. osób – 3,8%.⁸

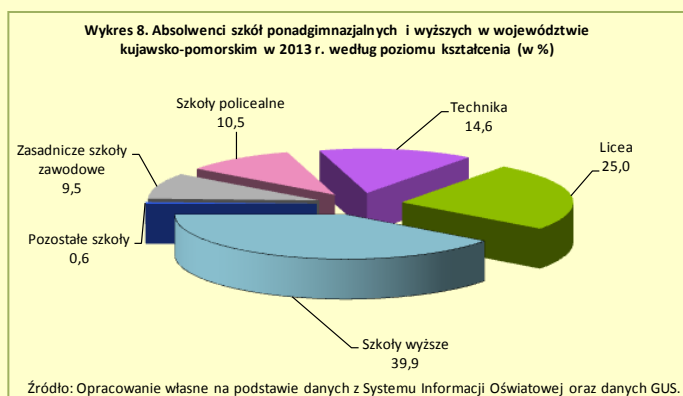
Na poziomie wielkich grup zawodów w województwie kujawsko-pomorskim największy bezwzględny spadek liczby pracujących prognozowany jest w grupie robotników przemysłowych i rzemieślników (24,9 tys. osób – 18,2%), czyli grupie, w której obecnie liczba bezrobotnych

prawie czterokrotnie przekracza liczbę dostępnych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Wzrost liczby pracujących oczekiwany jest przede wszystkim w grupie specjalistów (9,3 tys. osób – 9,5%).

W procesie poszukiwania pracy ważną rolę odgrywają również czynniki inne niż posiadany zawód. Jak wynika z prowadzonych przez WUP w Toruniu w partnerstwie z powiatowymi urzędami pracy badań pracodawców⁹, od kandydatów do pracy oprócz niezbędnych kompetencji zawodowych oczekiwano przede wszystkim posiadania odpowiednich *cech indywidualnych*. Niezależnie od oferowanego stanowiska pracodawcy od przyszłych pracowników wymagali głównie *starannego wykonywania pracy, obowiązkowości oraz umiejętności interpersonalnych* – takich jak komunikatywność czy umiejętność pracy w zespole. Innym bardzo ważnym czynnikiem determinującym przyjęcie do pracy było *doświadczenie zawodowe*.

ABSOLWENCI I BEZROBOTNI ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH I WYŻSZYCH

W 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim szkoły ponadgimnazjalne i wyższe ukończyło 53 416 osób. Najliczniejszą grupą były osoby kończące szkoły wyższe (39,9%) na kierunkach takich jak: *pedagogika, administracja, zarządzanie oraz finanse i rachunkowość*. Drugą co do liczebności grupę stanowili absolwenci liceów (25,0%). Osoby kończące technika (14,6%) zdobywały przede wszystkim zawody: *technik ekonomista, technik informatyk, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik hotelarstwa*. Szkoły policealne (10,5%) najczęściej kształciły

⁷ Prognozy liczby pracujących do 2020 r. zostały przygotowane na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za IV kwartał w ramach projektu *Analiza procesów zachodzących na polskim rynku pracy i w obszarze integracji społecznej w kontekście prowadzonej polityki gospodarczej*. Prognozy dostępne są na stronie internetowej: www.prognozowaniezatrudnienia.pl.

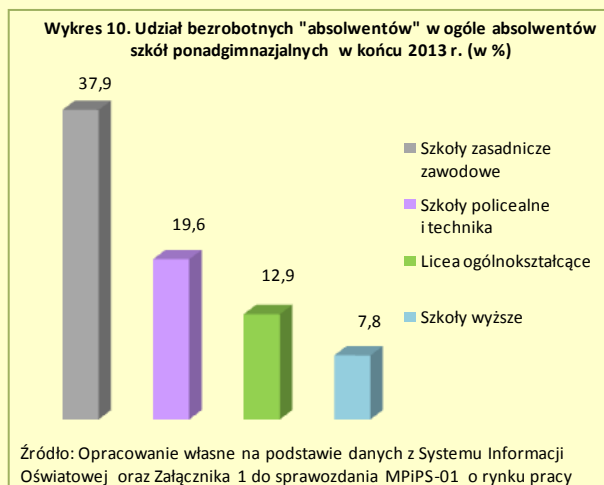
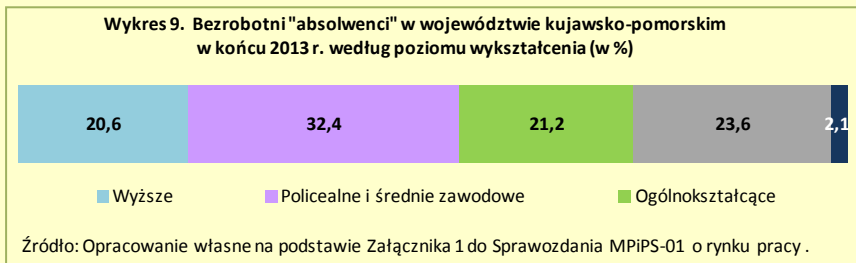
⁸ Jak wynika z danych przedstawionych w BAEL za IV kwartał 2013 r., spadek ten był silniejszy od prognozowanego i wyniósł 49,0 tys. osób – 6,3% (www.bydgoszcz.stat.gov.pl).

⁹ Badania zapotrzebowania na kadry w wymiarze kwalifikacyjno-zawodowym prowadzone były w latach 2011–2013 w ramach partnerskiego projektu systemowego *Rynek Pracy pod Lupą*. Wyniki badań dostępne są na stronie internetowej projektu: <http://podlupa.wup.torun.pl/>.

w następujących kierunkach: *technik administracji, technik bezpieczeństwa i higieny pracy, opiekun medyczny*. Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych (9,5%) reprezentowali głównie zawody: *kucharz małej gastronomii, sprzedawca oraz mechanik pojazdów samochodowych*.

W końcu 2013 r. w ewidencji powiatowych urzędów pracy pozostawało **8107 bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki**,

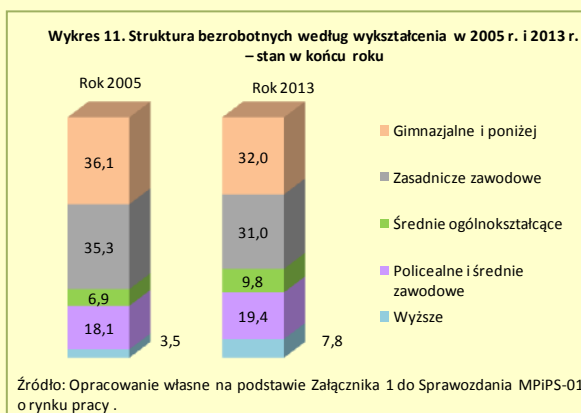
tj. 5,4% ogółu bezrobotnych. Najczęściej legitymowali się oni wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 32,4%, oraz zasadniczym zawodowym – 23,6%. Bezrobotni zarejestrowani w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki to przede wszystkim osoby **bez zawodu** – 3101 osób, tj. 38,3%. Kolejne 22,7% stanowiły osoby z następującymi zawodami: *sprzedawca, kucharz małej gastronomii, fryzjer, technik ekonomista, mechanik pojazdów samochodowych, pedagog, specjalista administracji publicznej*.

Porównując dane dotyczące poziomu wykształcenia bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (stan w końcu roku) z danymi na temat absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, w tym wyższych, można zauważyć, że w najgorszej sytuacji znaleźli się absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, wśród których średnio co 3. w końcu 2013 r. pozostawał w ewidencji powiatowych urzędów pracy jako osoba bezrobotna. W przypadku szkół policealnych i techników jako osoba bezrobotna zarejestrowany był co 5. absolwent. Najlepiej na rynku pracy odnaleźli się absolwenci szkół wyższych, spośród których co 13. osoba pozostawała w ewidencji osób bezrobotnych.

Mimo że ponad 1/3 absolwentów szkół zawodowych trafia do rejestrów bezrobotnych, udział osób z takim wykształceniem w ogóle bezrobotnych sukcesywnie się zmniejsza. W odniesieniu do 2005 r. odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszył się o 4,3 pkt. proc. (z 35,3% w 2005 r. do 31,0% w końcu 2013 r.). Wzrósł natomiast odsetek osób mających wykształcenie wyższe (o 4,3 pkt. proc.) oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 2,9 pkt. proc.). Nieznacznie wzrósł także udział osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (o 1,3 pkt. proc.).

Pomimo tych pozytywnych zmian **województwo kujawsko-pomorskie jest województwem o najwyższym odsetku osób bez wykształcenia średniego** – 51,6%, o 5,3 pkt. proc. więcej niż średnia dla Polski.

1. **Województwo kujawsko-pomorskie pozostaje jednym z regionów o największej stopie bezrobocia rejestrowanego**, przy czym wartość tego wskaźnika jest bardzo zróżnicowana między powiatami.
2. Wśród bezrobotnych w województwie, podobnie jak w kraju, dominują osoby **bez zawodu** oraz z zawodami należącymi do grup **robotników przemysłowych i rzemieślników** oraz **pracowników usług i sprzedawców**. Struktura bezrobotnych według zawodów jest różnicowana w zależności od płci.
3. Co roku do powiatowych urzędów zgłasza się więcej osób bezrobotnych, niż pozyskiwanych jest wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Powoduje to, że **przeważająca część zawodów osób bezrobotnych klasyfikowana jest jako zawody nadwyżkowe – 76%**.
4. W porównaniu z latami wcześniejszymi **katalog najliczniejszych zawodów wśród osób bezrobotnych nie uległ istotnym zmianom**. Widocznie wzrósł natomiast udział osób bez zawodu, który w grupie bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy wynosi prawie 40% (dwa razy więcej niż w ogóle bezrobotnych).
5. W 2013 r. w odniesieniu do lat wcześniejszych nie uległa zmianom lista najpopularniejszych kierunków kształcenia. Kierunki te w znacznej części odpowiadają zawodom licznie reprezentowanym przez osoby bezrobotne.
6. Obserwowane zmiany w aktualnej i przewidywanej strukturze osób pracujących oraz zawodów deficytowych wskazują na **zwiększenie zapotrzebowania na kwalifikacje** związane z usługami informatycznymi i bezpośrednią oraz telefoniczną obsługą klienta. W powiatowych urzędach pracy widoczne jest zapotrzebowanie na osoby wykonujące usługi opiekuńcze, domowe, a także ochroniarskie. **Zmniejszenia zapotrzebowania** można oczekiwać w zawodach z sektora przemysłowego. Wyjątek stanowi zawód spawacza, który od lat pozostaje jednym z najbardziej deficytowych zawodów w województwie.

Raporty z monitoringu zawodów oraz prowadzonych w ramach projektu **Rynek Pracy pod Lupą II** badań dostępne są na stronie internetowej projektu: www.podlupa.wup.torun.pl w zakładce Biblioteka.

Broszura współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.